

KAATUNEITTEN MUISTOPÄIVÄ 16.5.2021

Arvoisat Kaatuneitten Omaisat, Veteraanit, Hyvä Yleisö



Tänään, Kaatuneitten muistopäivänä, olemme jälleen kokoontuneet Kalevankankaan hautausmaalle kunnioittamaan sankarivainajia. Sankarihaudat muistuttavat meitä niistä menetyksistä, jotka sotavuosina annettiin itsenäisen Suomen puolesta.

Meille sotaorvoille päivällä on erityinen merkitys. Sota on koskettanut meitä kaikkia hyvin läheltä.

Olemme menettäneet sodan seurauksena isän, joissakin tapauksissa äidin tai jopa molemmat vanhempamme. Se on jättänyt meihin syvät arvet.

Seitsemänkymmentäkuusi vuotta sitten pienenä, kahdeksanvuotiaana tyttönä seisoin täällä isäni avoimen haudan äärellä saattamassa häntä viimeiseen lepoon.

Isä joutui rintamalle kolmannen kerran kesäkuussa -44. Tämä lähtö oli hänelle raskas. Hän oli silloin 39 vuotias. Hän toimi varajoukkueenjohtajana etulinjassa suurtaistelujen alueella Vuosalmella. Siellä hän tapasi kohtalonsa.

Tieto isäni haavoittumisesta ja vangiksi joutumisesta tuli mummulaan, jossa olimme sotaa paossa. Sen toi hänen joukkueessaan taistellut tuttu sotilas. Hän kertoi isän haavoittuneen konetuliaseen suihkusta alaruumiiseensa ja jääneen liikuntakyvyttömänä vihollisen puolelle 15.7.-44.

Epätietoisuus isän kohtalosta painoi mieltä. Ajatus vangiksi joutumisesta tuntui hirvittävältä.

Heinäkuun lopussa äiti sai kirjeen sotilaspastori Erkki Hirvoselta, joka kertoi rintaman sekavasta tilanteesta ja pyysi anteeksi virheellistä tietoa vangiksi joutumisesta.

Kaatuneitten kokoamispaikalle tuotu tuntematon ylikersanttivainaja oli tunnistettu isäkseni. Hirvonen jatkaa kirjeessään: ”Hyvä sureva puoliso, menetyksenne on suurin mitä voi ajatella. Meille hän oli hyvä sankariveli, Teille luotettu elämänkumppani. Ainoana inhimillisenä lohdutuksena on se, ettei pahinta, haavoittuneena vangiksi joutumista päässyt tapahtumaan. Turvautukaa Jumalan käsittämättömään armoon. Vain sen varassa jaksamme päivän kerrallaan.”

Menetyks oli raskas perheellemme. Minulle se oli järkytys. Sotilaan käynnin jälkeiset tapahtumat usealta viikolta ovat muistini ulottumattomissa. Ensimmäiset muistikuvat nousevat vasta alkusyksyn koulumatkoilta.

Isä siunattiin Kalevankankaan sankarihautaan 1.8.-44

Äiti, vuoden ikäinen pikkuveljeni ja minä palasimme tyhjän kotiimme.

Elokuun lopussa muutimme Tampereelta pysyvästi äidin kotitalalle Ähtäriin. Siellä olimme sotavuosina olleet monia kertoja pommituksia paossa isän ollessa rintamalla.

Mummu oli menettänyt parhaassa iässä olevat kaksi poikaansa puolen vuoden sisällä vuonna -42. Nuorin poika kaatui rintamalla ja vanhin kuoli tapaturmaisesti metsätöissä.

Mummu tarvitsi apua.

Kolmas poika menehtyi vuonna-46 syöpään vain 40- vuotiaana. Sen jälkeen talossa ei ollut yhtään miestä, vain mummu, äiti ja me lapset.

Tulevaisuus näytti synkältä ja surulliselta. Kaipasin isää ja odotin hänen palaavan.

Elämässä oli kuitenkin jokin kantava voima, mikä auttoi selviytymään päivästä toiseen.

Maalaistalossa oli monenlaista työtä: karjanhoitoa, heinän-ja viljankorjuuta, perunankaivua ja metsätöitä. Rakennuksiakin piti korjata. Myös me lapset olimme mukana työnteossa heti kun kykenimme. Työtä oli paljon. Äiti ja mummu olivat kovilla.

Työ vei ajatukset pois menetyksistä ja toimi tavallaan terapiana. Suru ja kaipuu hukutettiin raskaaseen työhön.

Kaiken työnteon, surun ja huolien keskellä äiti ja mummu jaksoivat kannustaa koulunkäyntiin ja opiskeluun. Siitä olen heille kiitollinen.

Elämä on kantanut eteenpäin. Vaikeuksia on ollut, mutta ne eivät ole olleet ylitsepääsemättömiä.

Tuki ja turva on aina löytynyt. Ihmiset ovat olleet auttavaisia.

Sotaorvot ovat viimeinen yhtenäinen, koko ajan pienenevä joukko, joka on kokenut sodan.

Heidän kokemuksiaan on vähätelty ja niistä ei ole voinut puhua. On vallinnut hiljaisuuden kulttuuri, mikä on murtunut vasta 2000- luvulla. Sen vuoksi sotaorvoille on ollut merkityksellistä omien tarinoidensa ja kokemustensa esiin tuominen. On ollut tärkeää tulla kuulluksi. Se on saattanut olla avaus omien voimavarojen käyttöönottoon ja auttanut eteenpäin elämässä.

Muiden tarinoista on voinut oppia ja saada apua omissa vaikeassa tilanteessa.

Tampereen Seudun Kaatuneitten Omaisten yhdistys on 20 viimeisen toimintavuotensa aikana ollut merkittävä yhdysside soteleskien ja sotaorpojen välillä. Sen toiminta on ollut aktiivista ja on edelleen, vaikka jäsenten keski-ikä on yli 80 vuotta.

Kokemuksia ja tarinoita on koottu kirjaksi asti. Ne muistuttavat uusia sukupolvia sodan kauhuista, mutta myös selviämisen mahdollisuuksista.

Sota vaikuttaa monen sukupolven elämään. Ei vaan minun, vaan myös lapseni ja lapsenlapseni elämään. Heidän on hyvä tietää esivanhempiensa menneisyydestä. Se auttaa heitä paremmin ymmärtämään itseään ja tätä päivää ja antaa aineksia tulevaisuuden rakentamiseen.

Meidän tehtävämme on perinteiden siirtäminen jälkipolville, että myös tämä Kaatuneitten muistopäivän sankarivainajia kunnioittava arvokas perinne jatkuisi.

Kiitos turvallisesta ja vapaasta isänmaasta!

Liisa Mehtälä
Sotaorpo

